

УДК 159.922.76-053.5:616.896

Степаненко А.І.¹, Гавриленко О.В.²

¹ студ. гр. УФКС-313м НУ «Запорізька політехніка»

² старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

ВИКОРИСТАННЯ СЕНСОРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ПІД ЧАС КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ

Сенсорна система є головним джерелом пізнання оточуючого світу та набуття життєвого досвіду у дітей і дорослих. Завдяки сенсорним системам людина може відчувати текстуру, температуру, тиск, звуки та інші фізичні параметри, що дозволяє їй адаптуватися до змін навколишнього середовища та приймати рішення щодо виконання необхідних дій. Розвиток сенсорних систем у дітей з раннього віку сприяє їх когнітивному, емоційному та фізичному розвитку, що у подальшому позитивно позначається на їх навчанні, поведінці та спілкуванні з однолітками, розвитку їх основних компетентностей.

У дошкільників з розладами аутистичного спектру в переважній більшості спостерігається порушення чи затримка в обробці сигналів, що надходять від різних подразників навколишнього середовища на рівні функціональної роботи головного мозку, що значно затримує та ускладнює їх фізичний, психічний та комунікативно-мовленнєвий розвиток. Тому актуальним для спеціалістів постає питання пошуку інструментів для подолання порушень сенсорного розвитку у дітей з РАС.

Метою нашого дослідження є виявлення особливостей застосування методики сенсорної інтеграції в корекційно-розвитковій роботі з дітьми дошкільного віку з РАС.

Засновницею напряду сенсорної інтеграції є Е. Джин Айрес, яка розглядає цей метод «... як процес, що охоплює сприймання, розрізнення і оброблення відчуттів, що надходять з різномодальних сенсорних систем: вестибулярної, пропріоцептивної, тактильної, зорової, слухової, нюхової...» [1].

За Джин Айрес, сенсорна інтеграція:

- несвідомий процес, який відбувається у мозку людини (ми не регулюємо його, як не регулюємо своє серцебиття);

- аналізує та синтезує інформацію, що надходить від рецепторів (слухові, зорові, смакові, тактильні, нюхові, пропріоцептивні та вестибулярні відчуття);

- відбирає та диференціює отриману інформацію, допомагаючи мозку сконцентруватися на певному процесі (слухати інструкцію педагога, не звертаючи уваги на шум з вулиці);

- схиляє нас до обдуманих дій і реакцій на обставини в різних ситуаціях;

- створює фундамент для засвоєння норм і правил соціальної поведінки.

Сенсорна інтеграція та стимуляція відбувається на основі здійснення стимульних секвенцій – комплексних вправ, які призначені для подолання порушень сенсорної перцепції та зменшення самостимуляцій у дітей з розладами аутистичного спектра.

Секвенційна модель роботи з дітьми, у яких є порушення розвитку, ґрунтується на концепціях сенсорної стимуляції Гленна Домана та Карла Делякато і є однією з основних терапевтичних практик для допомоги дітям з РАС. Секвенції застосовуються при виявленні симптомів порушень у тілесно-когнітивній сфері.

Таким чином, секвенційна модель роботи з дітьми з РАС включає в себе: послідовне виконання вправ, які спрямовані на стимулювання різних аспектів сенсомоторної сфери розвитку дитини, у межах однієї програми; одночасне надання дитині з РАС (під час виконання секвенції) збалансованої кількості стимулів у різних областях, що відповідає «потребам» мозку і тіла. Секвенції сприяють розвитку адаптаційних реакцій дитини з аутизмом [2].

При впровадженні методики сенсорної інтеграції необхідно дотримуватись правильної послідовності корекційно-розвиткового впливу. Увесь корекційно-розвитковий процес заснований на онтогенетичному принципі, та включає 4 етапи, які відповідають чотирьом стадіям засвоєння сенсорного досвіду у дітей з нормотиповим розвитком:

Відчуття власного тіла в просторі (розвиток вестибулярної, пропріоцептивної і тактильної систем).

Оволодіння рухами свого тіла (формування схеми тіла).

Формування здатності до цілеспрямованих дій (розвиток зорово-моторної координації, складного рухового планування).

Відчуття тіла як вправного сенсомоторного цілого (розвиток самостійності та здатності до саморегуляції).

Отже, з вищезазначеного можна зробити висновок, що застосування методу сенсорної інтеграції в корекційно-розвитковій роботі з дітьми дошкільного віку з РАС дозволяє розвивати здатність дитини взаємодіяти з навколишнім середовищем і адекватно реагувати на його сигнали. А отже, допомагає проводити корекційно-розвитковий процес більш ефективно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Скрипник Т. Сенсорна інтеграція як підґрунтя цілісного розвитку дітей з аутизмом. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2016. Вип. 4 (80) С. 24–31.

2. Островська К., Саламон О., Січкара Л., Кондратенко Ю., Рєзнік Н. Секвенційні програми допомоги дітям з аутизмом. Навчальний посібник, 2017. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка. 119 с.